Γιάννης Καλπούζος: ...Οτιδήποτε συμβαίνει γύρω μου ή μέσα μου αποτελεί αντικείμενο παρατήρησης και στοχασμού...

- Δευτέρα, 02 Ιουνίου 2014

Ό,τι αγαπώ είναι δικό σου

Γιάννης Καλπούζος

Εκδόσεις: Ψυχογιός

Της Κατερίνας Σαμψώνα

Με αφορμή την έκδοση του νέου του βιβλίου, ο συγγραφέας Γιάννης Καλπούζος μοιράστηκε κάποιες σκέψεις του μαζί μας.

***Ότι αγαπώ είναι δικό σου.* Γιατί ανασύρατε αυτούς τους στίχους (δικού σας τραγουδιού), για τίτλο του νέου σας βιβλίου;**

Γιατί κωδικοποιεί και αποδίδει την ερωτική πτυχή του μυθιστορήματος. Ότι η αγάπη και ο έρωτας, μέσα σε ένα κόσμο όπου κυριαρχεί ο εγωκεντρισμός και η ιδιοτέλεια, μπορούν να μας κάνουν να δοθούμε στον άλλον, να γίνει το δικό μου δικό σου.

Νέο βιβλίο, νέο ύφος. Ανάγκη για θεματικό διάλλειμα ή βιβλία όπως το Ιμαρέτ, Άγιοι και Δαίμονες και Ουρανόπετρα έκαναν τον κύκλο τους;

Το "Ό,τι αγαπώ είναι δικό σου" πραγματεύεται το κοντινό παρελθόν. Αυτό διαφοροποίησε εν μέρει το ύφος κι έγινε παιγνιώδες πολλές φορές. Νομίζω ότι αρμόζει σ' αυτά τα χρόνια, 1960-1994, και στη σύγχρονη Ελλάδα. Άλλωστε με γοητεύει να πειραματίζομαι με νέα εκφραστικά μέσα και γλωσσικά τεχνάσματα. Ωστόσο επί της ουσίας αποτελεί συνέχεια των προηγούμενων βιβλίων μου. Συνέχεια χρονική, θεματική και αισθητική. Ασχολείται και πάλι με τον βυθό, την ψυχή, σε άλλες βεβαίως εκφάνσεις της, ενώ το κυρίαρχο στοιχείο, η γλώσσα, ήταν ξανά βασικό μου μέλημα και είναι αναγνωρίσιμη για όσους έχουν μελετήσει τα προηγούμενα βιβλία μου. Γιατί η γλώσσα είναι σαν την χροιά της φωνής, ξεχωρίζει. Έχει το δικό μου ζύμωμα, τον τρόπο που υφαίνω και πλέκω τον λόγο, την ίδια αναπαραστατική δύναμη. Όσο για τις παλαιότερες εποχές δεν έπαψαν να με έλκουν και πραγματοποιώ εδώ και καιρό έρευνα για ένα θέμα με κέντρο τον Πόντο και τους Ποντίους.

Άνδης, Θάλεια, οι ήρωες του βιβλίου σας. Δύο άνθρωποι τόσο διαφορετικοί αλλά και τόσο δεμένοι μεταξύ τους. Θα μπορούσαν να συμβιώσουν στην πραγματική ζωή;

Φυσικά και θα μπορούσαν. Πολλοί αντίθετοι χαρακτήρες συμβιώνουν ανάμεσά μας. Τα ετερώνυμα έλκονται. Εξάλλου στο μυθιστόρημα ο Άνδης ακολουθεί έναν δρόμο προς την αυτογνωσία, αλλάζει, εξελίσσεται πνευματικά, πορεύεται προς την εσωτερική καλλιέργεια και έρχεται πιο κοντά στη Θάλεια. Αλλά και κείνη κάνει βήματα προς το μέρος του. Απογαλακτίζεται από τον αυστηρό οικογενειακό και κοινωνικό της περίγυρο, επαναστατεί, παίρνει τη ζωή στα χέρια της από κάποια στιγμή και μετά.

Εμπνέεστε από όλα όσα συμβαίνουν γύρω σας; Από πρόσωπα και φυσιογνωμίες που συναντάτε;

Οτιδήποτε συμβαίνει γύρω μου ή μέσα μου αποτελεί αντικείμενο παρατήρησης και στοχασμού. Κατ' επέκταση με εμπνέουν κι έρχονται στη γραφή μου είτε ως καθαρή εικόνα, είτε ως απόμακρο είδωλο, οπότε είναι δύσκολο να εντοπιστεί η προέλευσή του. Ωστόσο όλα διηθούνται μέσα από μένα. Όλοι μας προσλαμβάνουμε με το δικό μας τρόπο τον κόσμο. Όσοι οι άνθρωποι, τόσες και οι εικόνες αλλά και οι σκέψεις. Γι' αυτό και κάθε βιβλίο δεν αποτυπώνει παρά τον τρόπο που ο εκάστοτε συγγραφέας αντιλαμβάνεται και προσλαμβάνει τον κόσμο ή το πώς θα ήθελε να είναι ο κόσμος.

Στο βιβλίο τοποθετείτε γεωγραφικά πολλά περιστατικά στον τόπο καταγωγή σας (Άρτα). Είναι πιο οικεία η γραφή όταν πρόκειται για μέρη στα οποία έχετε ζήσει ή η φαντασία υπερισχύει;

Σαφέστατα είναι πιο οικεία. Όμως αυτό κρύβει και πολλές παγίδες. Αν, για παράδειγμα, δεν αποκωδικοποιήσεις και δεν αναλύσεις σωστά τις αντιδράσεις και τις συμπεριφορές των άλλων, κινδυνεύεις να πέσεις σε ατοπήματα. Να σε παρασύρει το θεωρητικά "γνωστό" και να μην ερευνήσεις σε βάθος. Ή να παραμείνεις στις εκτιμήσεις που έκανες σε παλαιότερες ηλικίες, όταν έλειπε η εμπειρία. Ή και το αντίθετο, να εντάξεις στη μυθοπλασία σου χαρακτήρες που δεν απηχούν στην εποχή εκείνη, αλλά είναι προϊόν των μετέπειτα δικών σου λογικών διεργασιών. Σε κάθε περίπτωση στο "Ό,τι αγαπώ είναι δικό σου" οι ήρωες είναι μυθοπλαστικοί. Πλάστηκαν με τη φαντασία, πατώντας όμως πάνω στην ατμόσφαιρα και τις νοοτροπίες εκείνων των χρόνων. Το πιο οικείο κατά τη διαδικασία της γραφής είναι ο τόπος. Όμως και πάλι απαιτείται η φαντασία και η αναπαραστατική δύναμη της γλώσσας για να υφανθούν οι εικόνες και να μεταπλαστούν σε λογοτεχνικό καρπό.

Στιχουργός ή συγγραφέας;

Εραστής της γλώσσας, οποιοδήποτε είδος και να υπηρετεί. Εραστής της ποίησης, αλλά και του πεζού λόγου.

Θεωρείτε ότι η κρίση θα δημιουργήσει μια νέα γενιά λογοτεχνών που θα αναφέρονται στα όσα γίνονται σήμερα;

Σίγουρα όσα συμβαίνουν στις μέρες μας θα αποτελέσουν στο μέλλον θεματικό αντικείμενο για ορισμένους συγγραφείς. Ωστόσο δε νομίζω ότι θα προκύψει συγκεκριμένη γενιά με αφορμή και μόνο την παρούσα κρίση. Όσο επώδυνη και να μας φαίνεται σήμερα, δεν είναι παρά ένα αναδίπλωμα της άμμου στην απέραντη έρημο της οδύνης που εμπεριέχει η ανθρώπινη ιστορία.

Ποια είναι η γνώμη σας για την ενιαία τιμή βιβλίου;

Αναμφίβολα η κατάργησή της αποτελεί βαρύ πλήγμα για την ελληνική λογοτεχνία. Ζούμε σε μικρή χώρα, η γλώσσα μας μιλιέται από λίγα εκατομμύρια και διαβάζουμε σε ποσόστωση ελάχιστοι σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Με δεδομένα αυτά, και καθώς η μη ενιαία τιμή ευνοεί τα μονοπώλια, θα χτυπηθούν όλοι όσοι ασχολούνται με το βιβλίο, οι εκδοτικοί οίκοι θα περιοριστούν, τα βιβλιοπωλεία δεν θ' αντέξουν στον ανταγωνισμό και θα οδηγηθούμε στη συρρίκνωση της εκδοτικής παραγωγής. Μόλις τα μονοπώλια ισχυροποιηθούν θα επενδύουν μόνο τα ευπώλητα βιβλία. Αποτέλεσμα θα είναι οι νέοι συγγραφείς να δυσκολεύονται ακόμη περισσότερο να εκδώσουν ένα βιβλίο κι έτσι θα πάψει να ανατροφοδοτείται με νέο αίμα η ελληνική λογοτεχνία. Θα χτυπηθεί καίρια και το καλό βιβλίο και θα επικρατήσει απόλυτα η παραλογοτεχνία. Κι ούτε πρόκειται να φτηνύνουν τα βιβλία, μιας και τα μονοπώλια θα απαιτούν μεγαλύτερη έκπτωση από τους εκδότες, οι οποίοι για να ανταπεξέλθουν στα έξοδα θα αυξάνουν αναγκαστικά την τιμή. Επί της ουσίας με την κατάργηση της ενιαίας τιμής του βιβλίου χτυπιέται η ίδια η ψυχή της Ελλάδας και της ελληνικής δημιουργίας.